

**O'zbekiston davlat
san'at va madaniyat instituti
XABARLARI**

**ВЕСТНИК
Государственного института
искусств и культуры Узбекистана**

**BULLETIN
of the Uzbekistan State
Institute of Arts and Culture**

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti xabarlari

Ilmiy-nazariy, amaliy-uslubiy, ma'naviy-ma'rifiy jurnal

BOSH MUHARRIR –

SAYFULLAYEV Nodirbek Baxtiyorovich –
Tarix fanlari nomzodi, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI –

YAKUBOV Baxtiyor Choriyevich –
San'atshunoslik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIR HAY'ATI

MAVRULOV Abduxalil Abdulyayevich –
Tarix fanlari doktori, professor

QODIROVA Sarvinov Muhsinovna –
San'atshunoslik fanlari doktori, professor

ABDULLAYEVA Munavvara –
O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan yoshlar murabbiysi, professor

MAXMUDOVA Xamida Axyulovna –
O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan yoshlar murabbiysi, professor

RIZAYEV Amanulla Zufarovich –
San'atshunoslik fanlari nomzodi, professor

XAYTMATOVA Sabohat Agzamovna –
San'atshunoslik fanlari nomzodi, professor

FAYZIYEVA Feruza Xadjimuradovna –
San'atshunoslik fanlari nomzodi, professor

MALIKOVA Sevar Samatovna –
Pedagogika fanlari nomzodi, professor

XALIKULOVA Go'zal Erkinovna –
San'atshunoslik fanlari nomzodi, professor

MAMATQOSIMOV Jahongir Abirqulovich –
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor

ALIEVA Sadagat Aga Safar gizi –
Xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, dotsent

KERIMOVA Sevil Alifettah gizi –
San'atshunoslik fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

NISHONBOYEVA Qunduz Vahobovna –
Tarix fanlari nomzodi, dotsent

KOSHELEVA Antonina Fyodorovna –
Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

ISMOILOV Xamdani –
Filologiya fanlari nomzodi, dotsent

MAXMUDOV Mirali Xaydarovich –
Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

ISOQOV Ziyodulla Safaraliyevich –
Tarix fanlari nomzodi, dotsent

XUDOEVI G'ani Muhammadovich –
San'atshunoslik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

ABDURAHMONOVA Feruza Eshkobilovna –
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

JAMOATCHILIK KENGASHI

NAZARBEKOV Ozodbek Ahmadovich –
O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vaziri,
O'zbekiston Respublikasi xalq artisti

XASANOV Otabek Abdurashidovich –
Respublika ma'naviyat va ma'rifat markazi direktori,
siyosiy fanlari doktori (DSc)

Sirojiddin SAYYID –
O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi raisi,
O'zbekiston xalq shoiri

RIZAYEV Shuhratilla Tursunovich –
O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi huzuridagi
Kinematografiya agentligi direktori,
filologiya fanlari nomzodi, professor,
O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan yoshlar murabbiysi

ABDULLAYEV Rustam Abdullayevich –
O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi raisi,
O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi

SAGDIYEV Yodgor Xabibovich –
O'zbek Milliy akademik drama teatri direktori,
O'zbekiston Respublikasi xalq artisti

MUSTAFAYEVA Nodira Abdullayevna –
O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi
ijtimoiy-gumanitar fanlar bo'limi boshlig'i

MAMATMUSAYEV Toxir Shaydulovich –
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining
Ijtimoiy-gumanitar fanlar bo'yicha bosh inspektori,
arxitektura fanlari doktori (DSc), professor

KASIMOV Nodir Ulug'ovich –
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi Yoshlar siyosati va ma'naviy tarbiyaviy ishlar
boshqarmasi boshlig'i

AKILOVA Kamola Boltaboyevna –
O'zbekiston tasviriy san'at galereyasi direktori, O'zBA
akademigi, san'atshunoslik fanlari doktori (DSc), professor,
O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi

ISMOILOVA Jannat Xamidovna –
O'zbekiston tarixi davlat muzeyi direktori,
tarix fanlari doktori, professor

TESHABOYEVA Umida Alimdjanovna –
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi
huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligining Alisher Navoiy nomidagi
O'zbekiston Milliy kutubxonasi direktori,
tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

*Maqolada keltirilgan
ma'lumotlarning to'g'riligi
uchun muallif mas'uldir*

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasi
rayosatining 2017-yil 29-noyabrda 245/6-sonli qarori bilan
San'atshunoslik fanlari bo'yicha dissertatsiyalar yuzasidan
asosiy ilmiy natijalarni chop etishga tavsiya etilgan
ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

*O'zbekiston matbuot va
axborot agentligi tomonidan
2015-yil 14-dekabrda
0862-raqam bilan
ro'yxatga olingan*

Вестник Государственного института искусств и культуры Узбекистана

Научно-теоретический, практико-методический,
духовно-просветительский журнал

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

САЙФУЛЛАЕВ Нодирбек Бахтиёрвич –
кандидат исторических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

ЯКУБОВ Бахтиёр Чориевич –
доктор философии (PhD) по искусствоведческим наукам,
доцент

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

МАВРУЛОВ Абдухалил Абдулхаевич –
доктор исторических наук, профессор
КАДЫРОВА Сарвиноз Мухсиновна –
доктор искусствоведческих наук, профессор
АБДУЛЛАЕВА Мунаввара –
заслуженный наставник молодёжи Узбекистана, профессор
МАХМУДОВА Хамида Ахюловна –
заслуженный наставник молодёжи Узбекистана, профессор
РИЗАЕВ Аманулла Зуфарович –
кандидат искусствоведческих наук, профессор
ХАЙТМАТОВА Сабохат Агзамовна –
кандидат искусствоведения, профессор
ФАЙЗИЕВА Феруза Хаджимурадовна –
кандидат искусствоведения, профессор
МАЛИКОВА Севар Саматовна –
кандидат педагогических наук, профессор
ХАЛИКУЛОВА Гузал Эркиновна –
кандидат искусствоведческих наук, профессор
МАМАТКОСИМОВ Джахонгир Абиркулович –
доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, профессор
НИШОНБОЕВА Кундуз Вахабовна –
кандидат исторических наук, доцент
АЛИЕВА Садагат Ага Сафар гизи –
заслуженный деятель культуры, доцент
КЕРИМОВА Севиль Алифеттах гизи –
доктор философии в области истории искусств, доцент
КОШЕЛЕВА Антонина Фёдоровна –
кандидат педагогических наук, доцент
ИСМОИЛОВ Хамдам –
кандидат филологических наук, доцент
МАХМУДОВ Мирали Хайдарович –
кандидат педагогических наук, доцент
ИСОКОВ Зиёдулла Сафаралиевич –
кандидат исторических наук, доцент
ХУДОЕВ Гани Мухаммадович –
доктор философии (PhD) по искусствоведческим наукам,
доцент
АБДУРАХМОНОВА Феруза Эшкабиловна –
доктор философии (PhD) по филологическим наукам, доцент

ОБЩЕСТВЕННАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

НАЗАРБЕКОВ Озодбек Ахмадович –
министр культуры Республики Узбекистан,
народный артист Узбекистана
ХАСАНОВ Отабек Абдурашидович –
директор республиканского центра культуры и
просвещения, доктор политических наук (DSc)
Сирожиддин САЙИД –
председатель Союза писателей Узбекистана,
народный поэт Узбекистана
РИЗАЕВ Шухратилла Турсунович –
директор агентства кинематографии при
Министерстве культуры Республики Узбекистан,
кандидат филологических наук, профессор,
заслуженный наставник молодёжи Узбекистана
АБДУЛЛАЕВ Рустам Абдуллаевич –
председатель Союза композиторов Узбекистана,
заслуженный деятель искусства Республики Узбекистан
САГДИЕВ Ёдгор Хабибович –
директор Узбекского Национального академического
драматического театра,
народный артист Республики Узбекистан
МУСТАФАЕВА Нодира Абдуллаевна –
заведующий отделом общественно гуманитарных наук
Академии наук Республики Узбекистан
МАМАТМУСАЕВ Тохир Шайдулович –
главный инспектор по общественно-гуманитарным
наукам высшей аттестационной комиссии при
Министерстве Высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан,
доктор архитектурных наук (DSc), профессор
КАСИМОВ Нодир Улугович –
начальник Управления молодёжной политики и духовно
воспитательных дел министерства Высшего образова-
ния, науки и инноваций Республики Узбекистан
АКИЛОВА Камола Болтабоевна –
директор галереи изобразительного искусства
Узбекистана, академик ХАУз,
доктор искусствоведческих наук (DSc), профессор,
заслуженный работник культуры Узбекистана
ИСМОИЛОВА Жаннат Хамидова –
директор государственного музея истории Узбекистана,
доктор исторических наук, профессор
ТЕШАБОВЕВА Умида Алимджановна –
директор Национальной библиотеки Узбекистана имени
Алишера Навои Агентства информации и публичных
коммуникаций при Администрации Президента
Республики Узбекистан,
Доктор философии (PhD) по истории

Автор ответственен за
верность сведений,
приводимых в статье

Журнал введён в список научных изданий, рекомендуемых к пу-
бликации основных научных результатов диссертаций по наукам
Искусствоведения решением № 245/6 от
29 ноября 2017 года Советом Высшей аттестационной комиссии
Республики Узбекистан

Введен в список
№0862 от
14 декабря 2015 года
Агентством печати и
информации Узбекистана

Bulletin of the Uzbekistan State Institute of Arts and Culture

A scientific-theoretical, practical-methodological,
and spiritual-educational journal

EDITOR-IN-CHIEF

SAYFULLAEV Nodirbek Bakhtiyorovich –
Candidate of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

YAKUBOV Bakhtiyor Chorievich –
Doctor of Philosophy (PhD) in Art Studies,
Associate Professor

EDITORIAL BOARD

MAVRULOV Abdukhaliil Abdukhayevich –
Doctor of Historical Sciences, Professor

KODIROVA Sarvinov Muhsinovna –
Doctor of Art Studies, Professor

ABDULLAEVA Munavvara –
Honored Youth Mentor of Uzbekistan, Professor

MAKHMUDOVA Khamida Akyulovna –
Honored Youth Mentor of Uzbekistan, Professor

RIZAEV Amanulla Zufarovich –
Candidate of Art Studies, Professor

KHAYTMATOVA Sabokhat Agzamovna –
Candidate of Sciences in Art Studies, Professor

FAYZIEVA Feruza Khajimuradovna –
Candidate of Sciences in Art Studies, Professor

MALIKOVA Sevar Samatovna –
Candidate of Sciences in Pedagogical Sciences, Professor

KHALIKULOVA Guzai Erkinovna –
Candidate of Art Studies, Professor

MAMATKOSIMOV Jahongir Abirkulovich –
Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences,
Professor

NISHONBOEVA Kunduz Vahobovna –
Candidate of Sciences in History, Associate Professor

ALIYEVA Sadagat Aga Safar gizi –
Honored Worker of Culture, Associate Professor

KERIMOVA Sevil Alifettah gizi –
Doctor of Philosophy in Art History, Associate Professor

KOSHELEVA Antonina Fyodorovna –
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

ISMOILOV Khamdam –
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

MAKHMUDOV Mirali Khaydarovich –
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

ISOKOV Ziyodulla Safaralievich –
Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

KHUDOEV Ghani Muhammadovich –
Doctor of Philosophy (PhD) in Art Studies, Associate Professor

ABDURAHMONOVA Feruza Eshkabilovna –
Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate
Professor

*The author is responsible for the accuracy of
the information provided in the article*

PUBLIC COUNCIL

NAZARBEKOV Ozodbek Ahmadovich –
Minister of Culture of the Republic of Uzbekistan,
People's Artist of the Republic of Uzbekistan

KHASANOV Otabek Abdurashidovich –
Director of the Republican Center for Spirituality and
Enlightenment, Doctor of Political Sciences (DSc)

Sirojiddin SAYYID –
Chairman of the Writers' Union of Uzbekistan, People's Poet
of Uzbekistan

RIZAEV Shuhratilla Tursunovich –
Director of the Cinematography Agency under the Ministry
of Culture of the Republic of Uzbekistan, Candidate of
Philological Sciences, Professor, Honored Youth Mentor of
Uzbekistan

ABDULLAEV Rustam Abdullaevich –
Chairman of the Composers' Union of Uzbekistan, Honored
Art Worker of the Republic of Uzbekistan

SAGDIEV Yodgor Khabibovich –
Director of the Uzbek National Academic Drama Theater,
People's Artist of the Republic of Uzbekistan

MUSTAFAEVA Nodira Abdullaevna –
Head of the Department of Social and Humanitarian
Sciences of the Academy of Sciences of the Republic of
Uzbekistan

MAMATMUSAEV Tokhir Shaydulovich –
Chief Inspector for Social and Humanitarian Sciences of
the Higher Attestation Commission under the Ministry of
Higher Education, Science and Innovation of the Republic
of Uzbekistan, Doctor of Architectural Sciences (DSc),
Professor

KASIMOV Nodir Ulughovich –
Head of the Department of Youth Policy and Spiritual and
Educational Affairs of the Ministry of Higher Education,
Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

AKILOVA Kamola Boltaboevna –
Director of the Uzbekistan Fine Arts Gallery, Academician of
the Uzbekistan Academy of Arts, Doctor of Art Studies (DSc),
Professor, Honored Cultural Worker of Uzbekistan

ISMOILOVA Jannat Khamidovna –
Director of the State Museum of History of Uzbekistan,
Doctor of Historical Sciences, Professor

TESHABOEVA Umida Alimdjanovna –
Director of the Alisher Navoi National Library of Uzbekistan
under the Agency of Information and Mass Communications
under the Administration of the President of the Republic of
Uzbekistan,
Doktor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences

The journal is included in the list of scientific publications
recommended for publishing the main scientific results of
dissertations in the field of Art Studies by Decision No. 245/6 of
November 29, 2017, of the Presidium of the Higher Attestation
Commission of the Republic of Uzbekistan

Registered by the Uzbekistan Press and Information Agency
on December 14, 2015, with registration number 0862

MUNDARIJA

I. TEATR

1. N.Sayfullayev. Navoiy dahosi sahnada.....	6
2. R.Kadirov. “Imon” dramasini sahnalashtirishda rejissyorlik tahlili.....	11
3. Sh.Yusupov. “Kuz” spektaklida sharq va shimol adabiy an’alarining sahna sintezi.....	14
4. Sh.Imomova. Askiya va qiziqchilikda teatr san’atining o’rni.....	17
5. F.Qodirova. Xalq o’yinlari va masxarobozlik an’alarining zamonaviy talqini: “Boz masxaroboz” spektakli misolida	22

II. KINO

1. S.Xaymatova. Hujjatli kinoning shakllanish jarayonlari	27
2. M.Karabayev. O’zbek badiiy kinosida rejissurning taraqqiyot bosqichlari.....	32
3. A.Гулиев. Проблема аутентичности экранного изображения в контексте цифровизации кинематографа.....	36
4. S.Umarova. Milliy televideniye tajribasi va zamonaviy yondashuvlar: bolalar teleko’rsatuvlarida badiiy mahorat	40
5. G.Xomidova. Chayonga aylangan gul taqdirining ekran talqini.....	44

III. MUSIQA

1. G’.Xudoyev. Shayboniylar davri saroy mumtoz musiqa madaniyati – ilmiy tadqiqot ishlarida.....	48
2. Sh.Muhammadiyev. Tavakkal Qodirov – milliy kuylovchilik maktabining zabardast namoyandasi....	53
3. I.Yuldashev. Xorazm mahalliy musiqa san’ati professionalizatsiyasiga islom madaniyatining ta’siri...57	
4. Sh.Qoraboyev. Milliy qo’shiqchilik va ansambl ijrochiligi: an’alar, tarixiy ildizlar va zamonaviy taraqqiyot	61
5. D.Kurbanova. Maqom yo’nalishida mohir sozanda	65

IV. SAN’AT TARIXI, FALSAFA

1. I.Abdurahmonov. Musavvirning rangin olami.....	69
2. M.Shukurlayev. Qoraqalpoq raqs san’atining shakllanish xususiyatlari.....	73
3. S.Qiyomov. Sharq olimlarining ijrochilik san’ati haqidagi risolalari.....	77
4. M.Komiljonova. Zamonaviy raqs uslublarning shakllanishi va o’zbek raqs san’ati rivojiga ta’siri.....	81
5. G.Mahmudova. O’zbekiston davlat satira teatri tarixi va uning taraqqiyot yo’nalishlari.....	84

V. PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA

1. D.Isroilova, W.Ping. Research on the application and teaching of chinese piano works in college classrooms	88
2. A.Yuldasheva. Bo’lajak aktyorlarning kasbiy kompetentligida vokal darslarining ahamiyati.....	93
3. D.Jumanova. Najot – ta’lim va tarbiyada.....	97
4. R.Yusupova. Yangi O’zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarning o’rni va ahamiyati.....	100
5. N.Saidboyeva. Kinoshunos kadrlar tayyorlash masalasi.....	103

VI. MADANIYATSHUNOSLIK, NOMODDIY MADANIY MEROS

1. S.Alimov. O’zbek folklorida janrlararo muvofiqlashuv.....	107
2. M.Mavrulova. Ijtimoiy muhit va ma’naviy ehtiyoj uyg’unligi.....	111
3. M.Sayfullayev. Ijtimoiy-ma’naviy barqarorlikni ta’minlashda madaniyat muassasalarining o’rni....	117
4. B.G’iyosov. Ommaviy bayramlar kontekstida tarixiylik va zamonaviylik kategoriyalarining ilmiy-nazariy asoslari	120
5. Sh.Jalilova. Madaniyatda an’anaviylik va zamonaviylik o’rtasidagi muvozanat.....	123

Rahima YUSUPOVA,
O'zDSMI "Madaniyat va san'at menejmenti"
kafedrasi dotsenti

YANGI O'ZBEKISTONNI RIVOJLATIRISHDA PEDAGOGLARNING O'RNI VA AHAMIYATI

Annotatsiya. Ushbu maqolada Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarning ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati, bugungi kunda dunyo hamjamiyati tomonidan tan olingan ta'lim sohasidagi dasturlarni tizimli qo'llash borasidagi tavsiyalar tahliliy bayon etilgan. Shuningdek maqolada mamlakatimizda pedagoglarga berilgan e'tibor va bugungi kunda barcha ta'lim sohasida qilinayotgan ishlar hamda muallifning takliflari bilan tanishasiz.

Kalit so'zlar: ta'lim, tarbiya, Yangi O'zbekiston, pedagog, oliy o'quv yurtlar, faollik, o'qitish, texnologiya, ustoz, usul, shogird, kelajak, zamonaviy, mukammal, konsepsiya.

Аннотация. В статье анализируются роль и значение учителей в системе образования в становлении нового Узбекистана, даны рекомендации по систематическому использованию образовательных программ, признанные сегодня мировым сообществом. Также в статье вы познакомитесь с вниманием, уделяемым учителям в нашей стране, и продельанной сегодня работой по всем направлениям образования, а также с предложениями автора.

Ключевые слова: образование, воспитание, Новый Узбекистан, педагог, университеты, активизм, обучение, технология, учитель, метод, студент, будущее, современное, совершенное, концепция.

Abstract. This article analyzes the role and importance of teachers in the education system in the development of the new Uzbekistan, the recommendations for the systematic use of educational programs recognized by the world community today. Also in the article you will get acquainted with the attention paid to teachers in our country and the work being done today in all areas of education, as well as the author's proposals.

Keywords: education, upbringing, New Uzbekistan, pedagogue, universities, activism, teaching, technology, teacher, method, student, future, modern, perfect, concept.

Bugungi kunda mamlakatimizda barcha sohalarda bo'lgani kabi ta'lim tizimida ham misli ko'ril-magan o'zgarishlar bo'lmoqda. Yangi professional ta'lim muassasalarida ta'lim mazmuni, soni va sifati, ta'lim dasturlari, texnologiyalarining isloh qilinishi oqibatida bir qancha o'zgarishlar amalga oshiriladi. Ushbu vazifalarning amalga oshirilishi pedagoglarning qadr qimmatini o'n chandon oshirdi va bu islohot bosqichma-bosqich davom etmoqda desak mubolag'a bo'lmaydi. Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev tomonidan sohada tub islohotlarni amalga oshirish va zamonaviy professional ta'lim tizimini barpo etishning maqsad va ustuvor vazifalari, bir so'z bilan aytganda, pedagoglarning bugungi kundagi o'ni hamda ahamiyatini mustahkamlash

bo'yicha qator ishlar qilinmoqda.

Jumladan, 2020-yil 7-avgustda "O'zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi hukumat qarori e'lon qilindi. Qaror bilan uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim to'g'risidagi nizom, boshlang'ich professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan kasb-hunar maktablarining namunaviy ustavi, o'rta professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan kollejlarning namunaviy ustavi hamda o'rta maxsus professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan texnikumlarning namunaviy ustavi tasdiqlandi.

Joriy etilayotgan yangi tizim xalqaro andozlarga to'la mos bo'lishi uchun 14 ta xalqaro tashkilot bilan hamkorlikda rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari o'rganildi. Germaniya, Shveysariya, Koreya, Turkiya va Xitoy hamda YUNESKO, Britaniya Kengashi, Germaniya xalqaro hamkorlik jamiyati, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa ta'lim fondi, Turkiya hamkorlik agentligi, Xitoyning Universitetlar uyushmasi kabi qator xorijiy davlat va tashkilotlardan 200 dan ortiq nufuzli xalqaro ekspertlar jalb etildi va ulardan salmoqli xulosalar olindi.

Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarning o'rni va ahamiyati kundan-kun professional ta'limning sifat va samaradorligini ta'minlash maqsadida o'quvchilar egallagan bilim, ko'nikma va malakalarini bevosita kundalik hayotida qo'llashga o'rgatadigan kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan ta'lim dasturlari yaratildi va yangi o'quv yilidan tadbiiq etish orqali yangi bosqichga ko'tarildi.

Prezidentimiz Sh.Mirziyoyevning *"Innovatsiya bo'lmas ekan, hech bir sohada raqobat, rivojlanish bo'lmaydi"*, degan so'zlaridan kelib chiqib, ta'limi tizimini innovatsion rivojlantirish, pedagoglarning innovatsion texnologiyalarni qo'llab darslar tashkil etish borasida qator mexanizmlar ishlab chiqilmoqda.

Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarni islohotlar ijrosiga shay holatga keltirish, bilim, ong va tafakkurni rivojlantirish maqsadida innovatsion yondashuv asosida o'quv kurslari tashkil etilmoqda. Ushbu yangi muhitda pedagoglar strategiya, innovatsiya va sifrovizatsiya mohiyatini anglagan, islohotlar ijrosini ta'minlashga, ongini o'zgartirishga qodir holda ularning ong-shuurini mustahkamlash borasida qator ishlar qilinmoqda.

Ta'lim tizimini jahon andozalariga to'liq moslashtirish, pedagoglarning nufuzi va jozibadorligini oshirish maqsadida O'zbekiston "World-Skills" xalqaro harakatiga qo'shildi va ushbu tashkilotga a'zo bo'ldi. Bugun butun dunyoda XXI asr kompetensiyalari sifatida talqin etilayotgan "yumshoq" (soft) kompetensiyalarni shakllantirishga alohida urg'u beriladi. Yangi tizim uchun yaratilayotgan o'quv adabiyotlari, kitob va darsliklar, elektron ta'lim resurslari, innovatsion, raqamlashtirilgan ta'lim texnologiyalari, ochiq elektron resurslar tarmog'i, o'quv adabiyotlarini xorijiy davlatlardan olib kelish, qayta ishlash, chop etish va tarqatish, kelajak kutubxonalari, kelajak auditoriyalarini yaratish jarayonlari jadallik bilan olib borilayotganligi pedagoglarning Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda ushbu texnologiyalarni qo'llash orqali hissalar juda yuqori bosqichlarga ko'tariladi.

Professional ta'limning yangi tarmog'ida faoliyat ko'rsatadigan pedagoglar, ishlab chiqarish ustalarini saralash, tanlash, tayinlash, qayta tayyorlash va attestatsiyadan o'tkazish, ularning maqomini

belgilash va mehnatini rag'batlantirishning yangi tartiblari ishlab chiqilib keng joriy qilinishi bizning oldimizga qo'ygan maqsadlarga yetishimizni ta'minlaydi.

Bizning nazarimizda kechagi pedagog bilan bugungi pedagogni turli jihatlar ajratib turadi. Shuni alohida aytish kerakki, umuman, ta'lim tizimini takomillashtirish, uni yangilash uchun yana bir muhim omil yuzaga keldi. Endi professional ta'lim sohasida biz ko'proq o'qishimiz va o'rganishimiz talab etiladi. Chunki zamonaviy mehnat bozorida kadrlar malakasiga bo'lgan talablar muttasil va tez o'zgaruvchidir. Bu qo'shimcha va mustaqil ta'lim olishni talab qiladi. Umuman, Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagog oldiga ham o'ziga xos talablar qo'ymoqda.

Bu borada quyidagilar zamonaviy Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda hissa qo'shaman degan pedagog yon daftarida va dars o'tish texnikasini qamrab olishi kerak:

- *birinchi* navbatda, ta'limni to'liq raqamlashtirish kerak. Bunda dars ishlanmalari, onlayn taqdimotlar, animatsion darslar, videoinstruktorlar kabi raqamli kontentlar yaratilishi lozim.

- *ikkinchidan*, bu kontentlarni joylashtirish va barchaga qulay bo'lgan elektron platformalar yaratilishi kerak.

- *uchinchidan*, o'qituvchilarda raqamli kontent bilan ishlash, uni boyitish, o'quv dasturlariga moslashtirish, o'quvchilarga yetkazish, ular bilan teskari aloqa o'rnatish kabi yangi kompetensiyalarni shakllantirishni talab qiladi.

- *to'rtinchidan*, o'quvchilarning internet tarmog'iga ulanganligi holatida onlayn, internet tarmog'iga ulanmagan o'quvchilar kontingenti bilan offlayn rejimlarida saboqlar tashkil qilish lozim bo'ladi.

Biz yuqorida sanab o'tgan takliflarning barchasini amalga oshirishda ta'lim muassasalarining moddiy texnika bazasining infrastukturasini takomillashtirish, jumladan, optik tolali aloqa, yuqori tezlikka ega internet trafiklari bilan ta'minlash kabi o'ta dolzarb masalalarni yechishni talab qiladi. Chunki, raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayoni ta'lim sohasida ham yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish, elektron ta'lim resurslarini yaratish va qo'llash, masofaviy o'qitish usullarini takomillashtirish kabi vazifalar pedagoglarning malakasini doimiy ravishda oshirib borishni taqozo etadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini puxta o'zlashtirgan o'qituvchi ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishi mumkin. Bu esa yoshlarning xalqaro mehnat bozori talablariga mos bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishiga zamin yaratadi.

Undan tashqari, pedagoglarning faoliyati jamiyat ma'naviy muhitini shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Yoshlarda milliy qadriyatlarga

hurmat, vatanparvarlik tuyg'usi, insonparvarlik, bag'rikenglik va fuqarolik mas'uliyatini qaror toptirishda o'qituvchining ta'siri beqiyosdir. Ta'lim jarayoni orqali avlodlar o'rtasidagi ma'naviy meros uzviy davom ettiriladi. Shuningdek, tarbiya ishlarining samarali tashkil qilinishi shaxsning ijtimoiy munosabatlarga moslashuvini ta'minlaydi. Bunday holat jamiyatda barqarorlikni mustahkamlash, ijtimoiy birdamlikni kuchaytirish hamda milliy o'zlikni anglash darajasini oshirishga xizmat qiladi. Yangi O'zbekiston sharoitida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan ta'lim tizimi xodimlarining faol ishtirokiga bog'liq. Chunki har qanday o'zgarishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi inson hisoblanadi. Insonni esa bilim, ko'nikma va malaka bilan qurollantiruvchi asosiy subyekt pedagogdir. U nafaqat o'quv dasturlarini amalga oshiradi, balki ta'lim mazmunini hayot talablariga moslashtirish, o'quvchilarning qobiliyatini aniqlash va rivojlantirish, ularni kelajak kasbiga yo'naltirish vazifalarini ham bajaradi. Shu sababli o'qituvchining kasbiy kompetentligi mamlakat taraqqiyoti ko'rsatkichlari bilan chambarchas bog'liq hisoblanadi.

Pedagoglarning ilmiy-tadqiqot faoliyati ham Yangi O'zbekiston rivojida muhim o'rin tutadi. Zamonaviy ta'limning samaradorligi ko'p jihatdan nazariya va amaliyot uyg'unligiga bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, o'qituvchilar tomonidan ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganish, yangi metodik ishlanmalar yaratish, ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillarni tadqiq qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Ilmiy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bilim berish samaradorligini oshirish bilan birga, innovatsion g'oyalarni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatini ham kengaytiradi.

Mamlakatda inson qadrini ulug'lash tamoyili asosida olib borilayotgan siyosat pedagog kasbining nu-fuzini yanada oshirishga xizmat qilmoqda. O'qituvchilarning mehnat sharoitlarini yaxshilash, moddiy rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish, kasbiy rivojlanish uchun qulay muhit yaratish ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Zero, jamiyatda pedagog maqomi qanchalik yuqori bo'lsa, yosh avlodni

tarbiyalash jarayoni shunchalik samarali kechadi. Shu bois, ta'lim sohasi xodimlarini qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Pedagoglar yoshlarning kasbiy yo'nalishini belgilashda ham katta mas'uliyatni zimmalarga oladi. O'quvchilarning qiziqishlari, qobiliyatlari va intilishlarini hisobga olgan holda ularni to'g'ri kasb tanlashga yo'naltirish mamlakat taraqqiyoti uchun zarur bo'lgan mutaxassislarini tayyorlashga xizmat qiladi. Bu jarayon mehnat bozori ehtiyojlari bilan ta'lim tizimi o'rtasidagi mutanosiblikni ta'minlashga yordam beradi.

Shuningdek, pedagoglar ijtimoiy adolatni ta'minlashda ham muhim vazifani bajaradi. Ta'lim orqali har bir shaxsga o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish uchun teng sharoit yaratiladi. Ayniqsa, chekka hududlarda istiqomat qilayotgan yoshlarga sifatli bilim berish orqali ularning kelajakda munosib o'rin egallashiga ko'maklashiladi. Bu esa aholi farovonligini oshirish, kambag'allikni qisqartirish hamda ijtimoiy mobillikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Ta'lim muassasalarida sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirishda ham o'qituvchilarning hissasikatta. Ular o'quvchilarni o'rtasida o'zaro hurmat, hamjihatlik, bag'rikenglik va hamkorlik tamoyillarini qaror toptiradi. Bunday fazilatlar jamiyatda tinchlik va totuvlikni saqlash, turli ijtimoiy muammolarning oldini olishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagoglar ekstremizm, axloqiy buzilishlar va turli salbiy ta'sirlarga qarshi ma'rifiy immunitetni shakllantirishda ham muhim o'rin tutadi.

Xulosa sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagoglar hal qiluvchi kuchlardan biri hisoblanadi. Ular inson kapitalini shakllantirish, intellektual salohiyatni yuksaltirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni targ'ib qilish, innovatsion taraqqiyot uchun zarur kadrlarni tayyorlash hamda jamiyat barqarorligini ta'minlash kabi muhim vazifalarni amalga oshiradi. Shu bois, pedagoglarning kasbiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash, ularning malakasini muntazam oshirish va ijtimoiy maqomini mustahkamlash Yangi O'zbekiston taraqqiyotining muhim omili hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kenjaboyev A.E., Karimova B.X. Pedagogik menejment asoslari. O'quv qo'llanma. – Toshkent: Irfon-print, 2023. – 204 b.
2. Axmedov A. A. Ijtimoiy pedagogika. O'quv qo'llanma. – Buxoro: Kamolot nashriyoti, 2023. – 244 b.
3. Mavrollov A. O'zbekiston madaniyati tarixi. – Toshkent : Shafoat Nur Fayz, 2025. – 496 b.
4. Gulboyev A. T. Ta'limda pedagogik qadriyatlar // Scientific progress. – 2021. – T. 2. – №. 7. – B. 349-355.
5. Pedagogik islohotlar va ularning yechimlari: 10-sonli Respublika ilmiy-amaliy onlayn konferensiyasi materiallari (2023-yil 1-noyabr). – Toshkent, 2023.
6. Shavkat Mirziyoyev. "O'qituvchi va murabbiylarga" yo'llagan bayram tabrigi // Xalq so'zi. – 2020-yil 30-sentabr.
7. <https://www.weforum.org/press/2017/08/millennials-survey-refugees-are-welcome-robots-can-t-be-trusted-climate-change-is-our-biggest-concern/>
8. Jahon Banki guruhi. O'zbekiston fuqarolarini tinglab. – 2018-yil fevral.